



Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Conclusio affirmativa statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Calillo in presenti disp. 3. quart. 2. secuti Scotus in 3. dist. 19. quart. unicā, & in 4. dist. 15. Opusculum docent omnes Thomistae, tam recentiores, quam antiqui, unde fit.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Deo igitur, satisfactionem Christi esse valoris simpliciter infiniti in genere moris.

Probat primò ex Clemente VI. in extravaganti *Viginti*, de penitentia, & remissionibus, ubi affirmat unicam sanguinis Christi guttam, propter unionem humanitatis cum Verbo, propter humani generis redemptionem sufficere potuisse. Ubi nota verba illa, *propter unionem*, quae aperte declarant, merita & satisfactiones Christi esse infiniti valoris ab intrinseco, & non propter acceptationem Dei extrinsecam. Nota etiam Thomam ibidem asserere, ob talem infinitatem meritorum & satisfactionum Christi, non esse metuendum, ut peccatorum multitudine exhaustum. Verba eius sunt: *De cuius consumptione* (scilicet thesauri Ecclesiae) *aut diminutione*, non est aliquatenus formidandum, propter infinita merita Christi: si autem illa non essent valoris simpliciter & ab intrinseco infiniti, posset formidari, ne peccatorum multitudine tandem extinguerentur, aut consumerentur, ut infra ponderabimus, expendendo tertiam probationem nostrae conclusionis: Ergo, &c.

Probat secundò ex D. Thoma infra quart. 47. art. 2. ad 3. ubi haec scribit: *Dicendum quod* *quodammodo* *carne* *Christi non est estimanda solum secundum carnem naturam, sed secundum personam assumptam, in quantum scilicet erat caro Dei, ex quo habet dignitatem infinitam.* Ubi cum D. Thomas sine ullo addito diminutione loquatur, non est cur ad infinitatem secundum quid, vel solum extrinsecam, seu ab extrinseca solum Dei acceptatione provenientem, illius verba coarctentur.

Probat tertio ratione: Satisfactioni quae in valore non est simpliciter infinita, vis satisfactoria pro culpis syncategorematicè infinitis competere nequit: At satisfactio Christi gaudet vi satisfactoria sufficere pro peccatis syncategorematicè infinitis: Ergo in ratione valoris satisfactorij est infinita simpliciter. Minor est certa, tum quia satisfactio Christi talem vim non haberet, ejus sufficientia in determinato numero peccatorum terminaretur, & consequenter posset formidari, ne intantum multiplicarentur peccata, ut terminum praefixum excederent, & satisfactio Christi extingueretur, quod repugnat verbis Clementis VI. supra relatis. Tum etiam, quia cum peccatum ad de se sufficiens sit inficere infinitos homines, si nascerentur ex ipso Adam; si Christi satisfactio non esset de se sufficiens ad delenda omnia mundi peccata, quantumcumque in infinitum multiplicarentur, esset minor illo, quod est contra Apostolum ad Roman. 5. Major verò in qua est difficultas, sic ostenditur. Vis effectiva physica effectum inaequalis perfectionis usque in infinitum syncategorematicè, non potest causa non infinita physice convenire, unde omnipotentiae Dei infinitatem ex eo colligunt Theologi, quod ad effectum syncategorematicè infinitos inaequalis perfectionis extenditur: Ergo pariter vis effectiva moralis effectum inaequalium sine termino, convenire nequit actioni quae in genere moris simpliciter infinita non est.

Tom. IV.

A Confirmatur & magis illustratur haec ratio. Effectus nequit causae perfectionem excedere: Ergo effectus infinitus nequit in causa finita contineri, & consequenter ut aliqua causa habeat vim causativam effectuum in infinitum multiplicabilium, debet habere infinitatem physicam, si continentia sit physica; moralem verò, si continentia sit moralis; subindeque, si satisfactio Christi gaudeat vi satisfactoria sufficiente pro culpis syncategorematicè infinitis, continebit valorem moralem simpliciter infinitum. Sicut si esset pecunia tanti valoris, quae sola sufficeret ad emendum quascumque res, quantumvis in valore & pretio crescerent, illa requireret infinitum valorem. Et charitas quae immutata manens, potens esset elicere actus intensiores & intensiores in infinitum, esset actu infinite intensa.

B Respondent Scotista, quod ut satisfactio Christi sit sufficiens pro culpis syncategorematicè infinitis, sufficit quod sit superioris ordinis ad offensam, cum res inferioris ordinis, quamvis infinita, adaequare nequeat id quod in superiori ordine existit.

Sed contra primò: Esto in physicis res ordinis inferioris adaequare nequeat id quod in superiori ordine existit, in moralibus tamen hoc universali-ter verum non est, ut constat in actibus misericordiae, vel iustitiae, qui specificè inferiores sunt actui charitatis; & tamen plures actus repetiti misericordiae & iustitiae, vel actus magnae intentionis, adaequare & excedere possunt in valore meritorio unum actum charitatis. Peccatum etiam charitati oppositum, est gravius specificè peccatis oppositis alijs virtutibus; & tamen peccata alijs virtutibus opposita, saepius repetita, vel intensissimo conatu patrata, excedere possunt in gravitate unum peccatum contra charitatem commissum: Ergo si valor satisfactoris Christi non sit infinitus simpliciter, quamvis sit superioris ordinis ad offensam ab hominibus commissas, poterit tamen offensarum multitudine adaequari, & consequenter extingui.

D Secundo, Esto infinita ordinis inferioris nequeant physice adaequare rem ordinis superioris, in illa tamen, nisi physice sit infinita, effec-tive contineri non possunt; alias ex continentia effectuum sine termino in divina omnipotentia, non colligeretur ejus infinitas, sed solum quod esset in ordine superiori ad res omnes creabiles constituta: Ergo pariter, esto infinita ordinis inferioris in genere moris, adaequare nequeant id quod existit in ordine superiori, in illo tamen moraliter effective contineri non poterunt, nisi in illo ordine illud infinitum sit; unde cum satisfactio condigna pro culpis mortalibus syncategorematicè infinitis, contineat effective moraliter remissionem peccatorum sine termino, non solum est ordinis superioris, sed etiam in genere moris simpliciter infinita.

Denique suaderi potest conclusio ratione quae insinuat D. Thomas hic art. 2 ad 2. quodlib. 2. art. 2. in argum. *sed contra*, & in 3. dist. 20. quart. 1. art. 2. in corpore. Tanto major est valor satisfactoris, quanto major est dignitas persona satisfaciens: Sed dignitas persona Christi satisfaciens, est simpliciter infinita: Ergo & valor satisfactorius operationum ejus est infinitus simpliciter. Minor est certa de fide, Major verò sic ostenditur. Satisfactio pro offensa seu injuria, de qua hic est sermo, fit per exhibitionem honoris & reverentiae: Sed honor eo est major, quod dignior

Hhh ij

est

est persona honorans; quā de causā honorari à Rege, magis estimatur quā honorari ab equite; & magis ab hoc, quā a plebeio, quia honor est in honorante: Ergo tantō maior est valor satisfactio- nis, quāto maior est dignitas personae satisfacientis.

54. Huic rationi, quae praecipua & fundamentalis est, respondent primò Scoti Discipuli, satisfactio- nem non crescere arithmetice, ad incrementum dignitatis personae satisfacientis (hoc est aqualem dignitatem cum illa participando) sed geometrice tantum, & secundum proportionem; id est taliter quod si persona satisfaciens superior sit, illius etiam satisfactio, satisfactio personae inferioris excedat; subindeque ex hoc quod persona Christi satisfaciens, sit infinita dignitatis, non sequi illius satisfactioem esse infiniti valoris, sed solum omnes personae creatae satisfactio- nes excedere.

55. Sed contra: Si satisfactio non crescit arithmetice, sed tantum geometrice, ad incrementum dignitatis personae satisfacientis, poterit adeo crescere satisfactio pura creaturae, ut in valore & dignitate Christi satisfactioem adaequet: Sed hoc dici nequit, ut fatentur adversarij. Ergo nec illud Sequela Majoris probatur argumento, ad hominem, desumpto ex principiis Adversariorum, qui docent quod offensa non crescit arithmetice, ad incrementum personae offensa, sed solum geometrice; ex quo inferunt, offensam contra Deum commissam, tantae gravitatis non esse, ut pro illa à pura creatura condigna satisfactio exhiberi non possit. Probatur, inquam, sequela argumento desumpto ex illo Adversariorum principio: Si enī distantia personae divinae offensa, à persona creata satisfaciente, non obstat quominus satisfactio adaequare possit offensam, quia persona cui irrogatur non dat illi infinitatem: etiam distantia personae Christi satisfaciētis à persona satisfaciēte creata, impedire non poterit, quin satisfactio creaturae adaequare valeat Christi satisfactioem, quandoquidem persona infinita satisfaciens, juxta adversarios, non dat satisfactio- ni suae valorem infinitum.

56. Respondent secundo Scotistae, quod sicut licet obiectum infinitum, quantum est de se, possit communicare actui infinitam perfectionem; si tamen principium elicitive actus finitum sit, limitat influxui obiecti, ne actui suam infinitatem communique: ita licet persona Christi satisfaciens, possit quantum est de se dare infinitatem actui satisfactorio, quia tamen operatur medio principio quo limitato, nempe naturā humanā, impeditur ab illa, ne actibus suis satisfactorijs infinitum valorem communique.

Sed contra primò: Plus ad satisfactio- nis dignitatem confert persona satisfaciens, quā obiectum; unde obsequium à Rege exhibitum, regium censetur, non autem obsequium Regi exhibitum ab alio; & operationes Christi, *Theandricae* & *Dei-viriles* appellantur, cum tamen operationes quae Deum ut obiectum respiciunt, tali denominatione non gaudeant: Ergo ex obiecto, ad personam satisfaciētem efficax argumentum desumi nequit.

Secundò, Etsi principium quo eliciat entitatem actuum, dignitatem tamen, seu valorem moralem, à persona desumptū non causat: Ergo licet limitatio principij quo elicientis, limitet actus Christi Domini, quantum ad perfectionem physicam illorum, non tamen quantum ad dignita-

tem & valorem moralem, qui ipsi competunt dignitate personae: Unde ex eo quod persona Christi non influit in suas operationes immediate, sed medio principio quo finito & limitato, mirum humanitate assumptā, non recte colligitur, quod illis infinitum valorem communicare nequeat.

Ad maiorem hujus assertionis intelligentiam, & plurium argumentorum solutionem, diligenter observandum est, quod sicut in Rege aliquae sunt actiones, quae non sunt reflexivae supra suppositum Regis à quo eliciuntur, & quae proinde, ceteris paribus, non sunt majoris dignitatis in Rege, quā in rustico, ut comedere, dormire, deambulare &c. Aliae vero, quae redundāt in ipsam personam Regis, à qua proinde maximum trahunt valorem & dignitatem, ut genus flexio, petitio, venia, & aliae similes actiones, quibus ipsa persona Regis subjicitur, & humiliatur. Ita similiter in Christo duo erant genera actionum; aliae enim erant, quae supra suppositum Verbi Divini non reflexebantur, ut deambulatio, comestio &c. Aliae vero, quae in personam ipsius redundabant, & supra ipsum divinum Christi suppositum, in naturā assumptā sese Deo subiciebant, quae operationes vocari solent à Theologis, cum Dionysio lib. 2. de divin. nomin. *Theandricae*, seu *Dei-viriles*, vel cum Damasceno, *Deificae*; sicut actiones quae procedunt ex imperio & dictamine rationis, à Theologis, *humanae* appellantur. Actiones ergo primi generis in Christo non erant infinitae dignitatis, quia cum non essent reflexivae supra suppositum Verbi Divini, ab eo non poterant trahere infinitum valorem; bene tamen operationes secundi generis, quia tales actiones reflexivae supra divinum Christi suppositum, non constabant ex solis Christi operationibus praecise sumptis, sed ex operationibus & persona Christi, ut moraliter informante tales actiones, & cum ipsis una

integram satisfactioem constituentes, ac proinde tantae erant dignitatis & altimabilitatis, quanta erat ipsum suppositum Christi, quod cum esset infinitae dignitatis, & perfectionis, communicabat hujusmodi actionibus infinitum valorem. Ex quo facile intelliges, quid sit infinitas, seu infinitus valor satisfactioem Christi, non est enim aliud quā relatio quadam transcendentalis, quam dicunt actiones Christi *Theandricae* & satisfactoriae, ad infinitam Christi personam, ut ad principium quod per eas humiliatur & Deo submittitur.

§. II.

Praecipuae obiectioes solvuntur.

Obijcies primò: In merito Christi Domini non est vis meritoria in infinitum syncategorematicè: Ergo ex isto capite non recte probatur infinitas ejus simpliciter, subindeque nec infinitas satisfactioem Christi, cum eadem sit ratio de satisfactioe Christi, ac de ejus merito. Ultraque Consequentia patet, Antecedens probatur. Vis meritoria syncategorematicè infinita ex est, quae quocunque praemio dato non exhauritur, sed ulterius praemiabilis manet: At vis meritoria Christi, talis non est: Ergo non est infinita syncategorematicè. Minor probatur: si Pater carnem assumeret intuitu alicujus operis Christi, vis meritoria talis operis exhausta maneret; tunc enim